

Notitie ter informatie voor commissie / raad

Onderwerp:	Programma Water en Riolering 2024-2027		
Portefeuillehouder:	wethouder Marius Tielemans	Openbaar:	Ja

Heesch, 2 juli 2024

Kennisnemen van:

Het Programma Water en Riolering 2024-2027 inclusief financiële uitwerking.

Inleiding

Het Programma Water en Riolering (PWR) 2024-2027 is een actualisatie van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023. In dit programma wordt uiteengezet hoe Bernheze invulling geeft aan de gemeentelijke zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Vanuit het PWR werken we ook aan oppervlaktewater als verlengde van onze riolering, zorgen dat het rioleringssysteem op orde is en blijft en zetten in op educatie, bewustwording en regionale samenwerking in de waterketen.

Het college stelt onder de Omgevingswet programma's formeel vast. Voor de financiële uitwerking van het programma is de raad het bevoegde orgaan vanwege het wettelijk budgetrecht (begroting gemeente). Op 14 mei 2024 heeft het college het PWR vastgesteld.

Deze Notitie ter informatie (NTI) is opgesteld om de gemeenteraad te informeren over:

- de totstandkoming van het PWR, inclusief betrokkenheid van de raad en participatie van externen;
- de verwerking in het PWR van de opmerkingen van de raad naar aanleiding van de Notitie ter opiniërende bespreking (NTO) PWR (3 april 2024) Bernheze;
- de financiële uitwerking van het PWR.

Met deze NTI heeft uw raad de informatie om later dit jaar de financiële uitwerking van het PWR te effectueren via de programmabegroting 2025 en aanpassing van de rioolheffing via de Legesverordening Bernheze 2025.

Samenvatting/toelichting

Met het programma zetten we uiteen hoe we werken aan de zorgtaken voor afvalwater, hemelwater en grondwater.

De zorgtaken zijn een wettelijke verplichting vastgelegd in artikel 2.16 lid 1 onder a onder 1 t/m 3 van de Omgevingswet. We voldoen met dit plan voor de komende jaren aan onze zorgtaken, en werken verder aan een klimaatbestendig Bernheze.

Het programma is afgestemd op de Omgevingsvisie van gemeente Bernheze.

In paragraaf 2.1 van het PWR is voor de thema's van de omgevingsvisie uiteengezet hoe het PWR hieraan is verbonden. We hebben de ambities in de omgevingsvisie doorvertaald en concreter gemaakt in dit PWR.

Uw raad is vooraf betrokken en geïnformeerd bij het opstellen van dit PWR.

Het programma en de ambities hebben we op 26 februari 2024 besproken met de Commissie Ruimtelijke Zaken tijdens een themabijeenkomst. In de themabijeenkomst is op verschillende onderdelen gevraagd richting te geven aan het PWR. We geven hiermee ook invulling aan de conclusies uit het Rekenkameronderzoek Kapitaalgoederen (Kaderstellende keuzes raad). Het programma (de 60%-versie) en de NTO zijn op 3 april 2024 voorgelegd aan de Commissie Ruimtelijke Zaken ter opinierende bespreking. Opmerkingen zijn verwerkt in de bijgaande PWR. Hieronder is aangegeven hoe we werken aan de ambities en de opmerkingen.

We werken aan de ambities uit de NTO en opmerkingen van de Commissie Ruimtelijke Zaken.

Met het nieuwe programma zorgen we ervoor dat gemeente Bernheze zich voorbereid op hevige regenbuien en periode van droogte. Dat doen we door afval- en hemelwater te scheiden bij (her)inrichtingsprojecten en op locaties waar dit met minimale inspanningen mogelijk is. We blijven inzetten op het bergen en infiltreren van hemelwater binnen het straatprofiel en we gaan aanvullend de kernrandzones benutten voor hemelwaterberging. We gaan intensiever (met een afkoppelcoach, voorlichting- en leerprogramma's) bewoners en bedrijven benaderen, informeren en ondersteunen om waterbewust te handelen. We zetten dus in op informeren, adviseren en belonen in plaats van straffen met regels.

We zorgen voor een goed functionerende drukriolering in het buitengebied. Dat doen we door knelpunten (foutieve hemelwaterlozingen en bedrijfslozingen) in beeld te brengen en het gesprek aan te gaan met lozers. Verder blijven we innoveren met nieuwe decentrale sanitatievormen zodat er meer keuzes zijn voor verwerking van afvalwater bij bijvoorbeeld Tiny Houses.

Naar aanleiding van de Motie Openbare en opengestelde toiletten Bernheze gaan we de beschikbaarheid tot een openbaar toilet vanuit het PWR meer onder de aandacht brengen. Hiermee sorteren we ook voor op de EU-richtlijn 'Behandeling van stedelijk afvalwater'. Deze EU-richtlijn is in ontwikkeling en heeft ook betrekking op openbare sanitaire voorzieningen om een gezonde en hygiënische leefomgeving te waarborgen. Via de bedrijfscontactfunctionaris worden zowel de horecaverenigingen als de winkeliersverenigingen benaderd en blijven we aandacht vragen voor aanmelding bij de HogeNood-app.

Onze inwoners, bedrijven en stakeholders zijn betrokken bij het opstellen van dit PWR.

Tijdens het opstellen van de omgevingsvisie Bernheze is het thema water en klimaatadaptatie veelvuldig besproken met onze inwoners en stakeholders. De ambities op deze thema's in de omgevingsvisie zijn doorvertaald in dit PWR. Daarnaast is het PWR besproken met bewoners tijdens het congres Bernheze bespreekt op 28 maart 2024. Het programma is inhoudelijk veelvuldig afgestemd met een van onze belangrijkste ketenpartner waterschap Aa en Maas. Na vaststelling van dit PWR worden inwoners en bedrijven actief betrokken bij de uitvoeringsprojecten. Via een infographic laten we op een interactieve manier zien welke mooie projecten we hebben uitgevoerd, en waar we trots op mogen zijn,

De financiële effecten van de ambities uit de NTO (zie bijlage).

Het intensiever betrekken van bewoners en bedrijven en innoveren met nieuwe decentrale sanitatie pakken we op binnen de watersamenwerking As50+. Hierdoor zijn de financiële effecten beperkt. Met name de grondaankoop voor aanleg van hemelwaterberging in de kernrandzones is kostenverhogend. Aankoop van gronden is daarom uitgesmeerd over vijf planperiodes. Daarbij zoeken we naar mogelijkheden voor cofinanciering. In 2027 is er €

100.000 gebudgetteerd. De volgende planperioden is er ieder 2de jaar opnieuw € 100.000 gebudgetteerd. Dus in 2029, 2033, 2037 en 2041.

Financiële uitwerking

Om het PWR uit te voeren is het nodig dat de personele formatie vanaf 2025 met 2 FTE structureel wordt uitgebreid.

Tijdens de evaluatie van het GRP 2021 – 2023 bleek een tekort aan uitvoerings- en beheercapaciteit. Door de krappe personele formatie zijn er momenteel achterstanden bij bijvoorbeeld groot onderhoud aan de mechanische riolering (drukriool), bij uitvoering van maatregelen tegen wateroverlast en bij databeheer. Uitbreiding van de personele formatie is vereist voor inhalen van achterstanden en voor uitvoering van het PWR. De uitgevoerde formatiescan van Stichting Rioned ondersteunt het beeld bij dit tekort. We zijn voornemens hiermee 1 FTE in vaste dienst aan te nemen en 1 FTE flexibel in te huren naar behoefte.

Onderdekking van de rioolvoorziening vangen we op met een structurele stijging van de rioolheffing van 2,5% (exclusief indexatie).

Om kostendekkend te blijven dienen de baten uit de rioolheffing de komende jaren te stijgen. De stijging wordt veroorzaakt door een toename van de exploitatielasten, investeringen en een uitbreiding van het personeel. In de onderstaande tabel is dit samengevat voor de planperiode 2024-2027. Deze stijging is exclusief indexatie. Om onze zorgtaken uit te kunnen voeren is een stijging van de rioolheffing nodig van 2,5%. Resterend tekort wordt aangevuld uit de algemene reserve. Binnen de planperiode verwachten we in 2027 een tekort van ca. € 140.000,-. Omdat we het PWR periodiek actualiseren kunnen we op tijd bijsturen en ingrijpen op de financiële middelen. Bij de actualisatie van het PWR in 2027 besluiten we hoe verder om te gaan met tekorten. Als de rioolvoorziening weer toereikend is worden de 'geleende' bedragen weer teruggestort naar de algemene reserve.

Jaar	Gemiddelde rioolheffing woningen	Gemiddelde rioolheffing niet-woningen	Stijging
2024	€ 182,46	€ 174,29	0,00%
2025	€ 187,03	€ 178,65	2,50%
2026	€ 191,70	€ 183,12	2,50%
2027	€ 196,49	€ 187,70	2,50%

We maken gebruik van de huidige beschikbare subsidies en financiële bijdragen van andere overheden.

In de planperiode gebruiken we zo goed als mogelijk de beschikbare subsidies en financiële bijdragen van andere overheden. Een voorbeeld is de subsidie Water en bodem van Provincie Noord-Brabant voor uitvoeren van de Kaderrichtlijn water en Deltaplan Hoge Zandgronden. De volgende activiteiten komen in aanmerking: verdrogingsbestrijding, beek- en kreekherstel, opheffen van vismigratieknelpunten, klimaatrobuuste watersystemen, efficiënt watergebruik en ruimtelijke adaptatie.

Risico's

- We zijn met dit plan goed op weg naar 'klimaatbestendig Bernheze'. We geven invulling aan de meest urgente klimaatrisico's zoals omschreven in het PWR. Er kunnen echter gedurende de planperiode altijd klimaat incidenten (te veel of te weinig water) plaatsvinden waardoor nog steeds overlast en mogelijk schade kan ontstaan.

- De stijging van de rioolheffing zorgt voor een lastenverzwaring bij onze inwoners en bedrijven. Maatschappelijk kan dat tot discussie leiden. Met bijgevoegde Infographic kunnen we onze inwoners actiever informeren waarvoor zij de heffing betalen.
- Dit PWR is het eerste thematisch programma onder de omgevingswet en daarmee een bevoegdheid van ons college. Het is daarom nog een zoektocht hoe de bestuurlijke en financiële borging te organiseren. Met de omgevingswet wordt aangestuurd op efficiency en meer bestuurlijke rust. Daarom is er gekozen om uw raad in het voortraject met een themabijeenkomst en met een NTO mee te nemen en nu met een NTI te informeren. Wij vragen uw raad het programma financieel te effectueren via de begroting en aanpassing van de rioolheffing via de legesverordening.
- Vóór de inwerkingtreding van de omgevingswet werd een Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) ongeacht tijdstip/kwartaal voorgelegd aan de gemeenteraad ter vaststelling, zowel inhoudelijk als financieel. Daarna kon de ambtelijke voorbereiding starten voor het opvolgende jaar qua investeringen en overige werkzaamheden. Door de nieuwe werkwijze wordt de financiële consequenties integraal in de begroting opgenomen en sluit beter aan bij de P&C cyclus, maar is de definitieve besluitvorming daarvan pas in november. Voor het uitlijnen en voorbereiden van investeringen en FTE's is aan het einde van het jaar pas duidelijk of de raad hiermee ook instemt.

Vervolg

De financiële gevolgen van dit plan leggen wij ter vaststelling aan u voor met de Programmabegroting Bernheze in november 2024 en met de Legesverordening Bernheze in december 2024.

Bijlage(n): De bijlage(n) zijn digitaal beschikbaar.

- Programma_Water_en_Riolering_2024-2027
- Infographic Water en Riolering